

УДК 796.8

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РУХОВОЇ
ПІДГОТОВЛЕНOSTІ УЧНІВ 9—11 КЛАСІВ**

Худолій О.М., Іващенко О.В., Клименко Д.В.

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Актуальність роботи. Наукові дослідження свідчать, що в підлітковому віці спостерігається значне зниження рухової активності на фоні падіння зацікавленості до уроків фізичної культури в школі та негативного ставлення до фізичної культури взагалі [1—4].

Незважаючи на численні дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів (Худолій О.М. [4], Худолій О.М., Титаренко А.А. [5], Іващенко О.В., Дуднік З.М. [1], Іващенко О.В., Пелепенко О.В. [2], Іващенко О.В., Давиденко Є.М. [3]), актуальною є проблема пошуку ефективних шляхів підвищення рухової активності підлітків та поліпшення їхньої фізичної підготовленості за рахунок впровадження сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій, які б сприяли розвитку позитивної мотивації до занять фізичною культурою, формували основи самостійної оздоровчої діяльності як у системі шкільної освіти так і у вільний від навчання час.

Тому вирішення питання оцінки та виявлення особливостей функціональної та рухової підготовленості школярів старших класів є актуальним.

Об'єкт дослідження — процес фізичного виховання школярів старших класів.

Предмет дослідження — рухова та функціональна підготовленість дівчат 9—11 класів.

Мета роботи — визначити закономірності рухової та функціональної підготовленості дівчат старших класів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були застосовані такі методи дослідження: аналіз науково-методичної лі-

тератури, педагогічне тестування та методи математичної статистики обробки результатів дослідження.

Для оцінки функціональної і рухової підготовленості у дівчат 9—11 класів реєструвалися результати проб Штанге, Генчі, Серкіна та рухових тестів.

Аналіз показує, що в результатах тестування дівчат 9 і 10 класів спостерігаються статистично достовірні розбіжності у функціональній підготовленості дихальної і серцево-судинної системи, а також у координаційній і власне силовій підготовленості. За функціональною підготовленістю дівчата оцінюються як здорові нетреновані.

Аналіз свідчить, що за результатами тестування спостерігаються між дівчатами 9 і 11 класів за показниками тестів № 1—3 та № 6—9 статистично достовірні розбіжності ($p < 0,05; 0,001$). За функціональним станом функції дихання і кровообігу дівчата 11 класу оцінюються як здорові нетреновані.

Статистично достовірні розбіжності між дівчатами 10 і 11 класів спостерігаються у тестах, які характеризують функціональну, координаційну і власне силову підготовленість ($p < 0,001$). Дівчата 10 класів мають кращу підготовленість за результатами батареї тестів ($p < 0,001$), а також мають кращі показники статичної сили, координації рухів та функціонального стану дихальної та серцево-судинної системи.

Результати дискримінантного аналізу дозволяють класифікувати учнів 9—11 класів за функціональним станом і рівнем рухової підготовленості.

Нормовані коефіцієнти канонічної дискримінантної функції дозволяють визначити співвідношення вкладу змінних у результат функції. З найбільшим вкладом в канонічну функцію 1 входять змінні № 3, 4 і 7: чим більші значення цих змінних, тим більше значення функції. З найбільшим вкладом в канонічну функцію 2 входять змінні № 1, 8 і 5: чим більші значення цих змінних, тим більше значення функції. Перша функція на 96,9% пояснює варіацію результатів, друга — на 3,1%. Вищевикладене свідчить про можливість класифікації вікових відмінностей дівчат 9—11 класів на основі тестування функціональної, силової і координаційної підготовленості.

Координати центроїдів для трьох груп дозволяють інтерпретувати канонічну функцію відносно ролі її в класифікації. На позитивному полюсі знаходиться центроїд для 9 класу, на від'ємному —

центроїди для 10 та 11 класу. Що свідчить про суттєву різницю в підготовленості дівчат 9—11 класів.

Структурні коефіцієнти канонічної дискримінантної функції, які є коефіцієнтами кореляції змінних з функцією, свідчать, що функція найбільш суттєво зв'язана зі змінними № 9, 7 і 6: отже суттєва різниця між дівчатами 9—11 класів спостерігається у рівні розвитку функціонального стану і рухових здібностей: проба Серкіна, швидкісна сила, координації рухів і власне сила.

Результати класифікації груп свідчать, що 80,5 % вихідних згрупованих спостережень класифіковано вірно.

Таким чином, канонічна дискримінантна функція може бути використана для класифікації вікових особливостей розвитку дівчат 9—11 класів.

Список літератури

1. *Іващенко О.В.* Вікові особливості розвитку рухових здібностей дівчат старших класів / Іващенко О.В., Дуднік З.М.// Теорія та методика фізичного виховання: Науково-методичний журнал. — Харків: ОВС, 2011. — No 8. — С. 3—5. [Пошук GS](#), [CrossRef](#).
2. *Іващенко О.В.* Особливості розвитку рухових здібностей у дівчат середніх класів / Іващенко О.В., Пелепенко О.В.// Теорія та методика фізичного виховання: Науково-методичний журнал. — Харків: ОВС, 2011. — No 10. — С. 3—9. [Пошук GS](#), [CrossRef](#).
3. *Іващенко О.В.* Методика розвитку сили у школярів старших класів / Іващенко О.В., Давиденко Є.М.// Актуальні проблеми фізкультурної освіти: Матеріали IV електронної наукової конференції (24 квітня 2009 р. м. Харків/ За ред. Худолія О.М. — Харків: ОВС, 2009. — С. 42—44. [Пошук GS](#), [режим доступу](#).
4. *Худолій О.М.* Теоретичні основи планування навчальної роботи з фізичної культури в школі / Худолій О.М., Забора А.В.// Теорія і практика фізичного виховання. — Харків: ОВС, 2001. — No 1.— С. 3—12. [Пошук GS](#), [CrossRef](#).
5. *Худолій О.М., Титаренко А.А.* Ефективність програмування розвитку сили у школярів молодших класів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. — 2013. — No 7 — С. 83-88. [Пошук GS](#), [CrossRef](#).